

**UCHWAŁA NR XXXI/251/2020  
RADY MIEJSKIEJ W DARŁOWIE**

z dnia 21 grudnia 2020 r.

**w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami gminy Miasta Darłowo na lata 2016-2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) oraz art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2020 r. poz. 282, 782, 1378) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie z realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami gminy Miasta Darłowo na lata 2016-2020 w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi gminy Miasta Darłowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady  
Miejskiej w Darłowie

**Czesław Woźniak**

Załącznik do uchwały Nr XXXI/251/2020  
Rady Miejskiej w Darłowie  
z dnia 21 grudnia 2020 r.

# **SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIASTA DARŁOWO NA LATA 2016-2020**



**DARŁOWO, grudzień 2020 r.**

## **WSTEP**

Na podstawie art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Wójt/Burmistrz sporządza raz na dwa lata sprawozdanie z gminnego programu opieki nad zabytkami. Przepis ten formułuje podstawowe cele programu, określa tryb ich sporządzania, uchwalania, podawania do publicznej wiadomości oraz ewaluacji.

Zadaniem gminnego programu opieki nad zabytkami jest określenie priorytetów gminy w odniesieniu do własnego dziedzictwa kulturowego, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań oraz wskazanie instrumentów niezbędnych do realizacji tej polityki w okresie czteroletnim. Sprawozdanie z realizacji programu Burmistrz przedkłada Radzie Miasta.

Program opieki nad zabytkami gminy Miasta Darłowo sporządzony został w 2016 r. obejmujący lata od 2016 do 2020 r. przyjęty został przez Radę Miasta Darłowo uchwałą nr XXV/199/2016 z dnia 23 czerwca 2016 r. Strategicznym celem programu jest wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego gminy Miasta Darłowo w procesie jego rozwoju. W programie opieki nad zabytkami przyjęto następujące priorytety, w ramach których w okresie sprawozdawczym zrealizowano konkretne zadania i działania:

- I. Opieka nad zabytkami i krajobrazem kulturowym jako wartość społeczna i gospodarcza.
- II. Podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie potrzeby ochrony i opieki nad zabytkami oraz pogłębianie wiedzy historycznej.
- III. Ekspozowanie walorów dziedzictwa kulturowego w przestrzeni publicznej.
- IV. Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Darłowa, zapewnienie strefy ochrony konserwatorskiej poprzez wprowadzenie do rysunku studium terenów chronionych oraz sukcesywnie wprowadzanie ich do planów miejscowych

Podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy jest ewidencja zabytków. W lipcu 2019 r. Wojewódzki Konserwator Zabytków wraz z przedstawicielem gminy Miasta Darłowo wykonał oględzin zabytków w celu weryfikacji stanu zachowania substancji zabytkowej na terenie gminy Miasta Darłowo. Na podstawie oględzin został sporządzony aktualny wykaz zabytków wpisanych do rejestru gminnej ewidencji zabytków, którą Burmistrz Miasta prowadzi w formie kart adresowych. Burmistrz Miasta Darłowo zaktualizował karty adresowe zabytków nieruchomych Darłowa.

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z realizacji programów opieki nad zabytkami sporządza się co 2 lata sprawozdanie, które Burmistrz Miasta Darłowa przedstawia Radzie Miasta Darłowo. Niniejsze sprawozdanie z realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta Darłowo na lata 2016-2020 obejmuje cały okres trwania przedmiotowego programu.

## **SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ UJETYCH W PROGRAMIE OPIEKI NAD ZABYTKAMI**

### ***I. Opieka, ochrona i rewaloryzacja zabytków Darłowa***

W ramach priorytetu realizowane są głównie działania inwestycyjne, polegające na prowadzeniu w obiektach zabytkowych prac konserwatorskich, restauratorskich oraz robót budowlanych, służących wyeliminowaniu przyczyn powstawania zniszczeń oraz polepszeniu ich stanu zachowania. W zakresie zabytków stanowiących własność Gminy Darłowo – jako realizacja zadań własnych, natomiast w przypadku zabytków nie stanowiących własności gminy – jako wsparcie w formie bonifikaty z tytułu poprawiania walorów estetycznych miasta Darłowo od strony pasa drogowego. Na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Darłowie Nr XVII/205/08 z dnia 2 lipca 2008 roku w sprawie wprowadzenia opłat za zajęcie pasa drogowego na cele niezwiązane z budową, przebudową, remontem, utrzymaniem i ochroną dróg na obszarze miasta Darłowo, dla których zarządcą jest Burmistrz Miasta Darłowa oraz na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Darłowie Nr VI/42/2019 z dnia 27 marca 2019 roku w sprawie ustalenia wysokości stawek opłat za zajęcie pasa drogowego na terenie miasta Darłowo, dla których zarządcą jest Burmistrz Miasta Darłowo, została wprowadzona bonifikata wynosząca 90% stawki opłat określonych w pkt.1 powyższych uchwał, które poniósłby wnioskodawca za zajecie pasa drogowego w celu wykonania robót budowlanych elewacji lub remontu dachu obiektu budowlanego od strony drogi.

### **Wykaz kwot bonifikat za zajęcia pasa drogowego celem przeprowadzania prac remontowo-budowlanych na terenie obszaru wpisanego do rejestru zabytków pod nr 204 decyzją z dnia 22.09.1955 r.:**

Rok 2016 – **5.244,75 zł**  
Rok 2017 – **19.080,90 zł**  
Rok 2018 – **15.068,25 zł**  
Rok 2019 – **23.664,15 zł**  
Rok 2020 – **1.125,90 zł**

#### ***I.1. Dotacje z budżetu Miasta udzielane właścicielom zabytków***

Działaniem systemowym jest realizacja działań pomocowych dla właścicieli lub posiadaczy obiektów zabytkowych, stanowiących niejako rekompensatę zwiększonego zakresu obowiązków, nałożonych na nich ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Możliwość taką daje art. 81 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, który jest podstawą

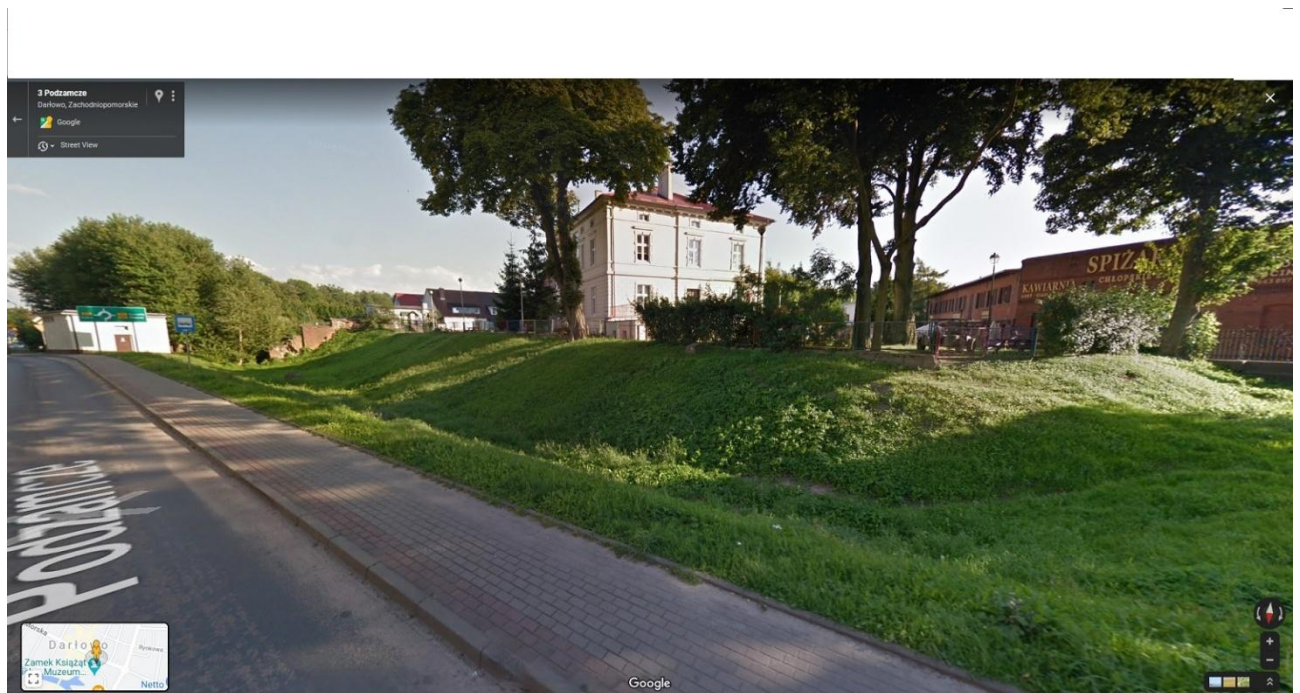
udzielania przez samorządy dotacji celowych na działania przy zabytkach podmiotom spoza sektora finansów publicznych. W okresie sprawozdawczym (lata 2016-2020) realizację tego działania umożliwiały uchwały Nr IX/105/07 Rady Miejskiej w Darłowie z dnia 12 września 2007 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane dotyczące zabytków. W związku z nowelizacją ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz dopuszczeniem możliwości udzielania przez jednostki samorządu terytorialnego dotacji celowych na prace przy zabytkach nie wpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków istnieje możliwość przygotowania nowej uchwały, która określałaby warunki i zasady udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, usytuowanym na terenie Miasta Darłowo. Podjęcie stosownej uchwały prawdopodobnie przyczyniłoby się do zwiększenia ilości prac konserwatorskich bądź prac budowlanych polegających na odnawianiu obiektów przez ich właścicieli nie tylko wpisanych do rejestru, ale również obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków miasta Darłowa.

#### *1.2. Prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich oraz robót budowlanych w zabytkach stanowiących własność Gminy Darłowo*

Kolejnym działaniem systemowym jest sukcesywne prowadzenie prac skutkujących poprawą stanu zachowania obiektów zabytkowych lub obszaru wpisanego do rejestru, zabezpieczeniem i utrwaleniem substancji zabytku oraz zahamowaniem procesów destrukcji w obiektach oraz na obszarach wpisanych do rejestru zabytków stanowiących własność Gminy Miasto Darłowo. W okresie którego dotyczy niniejsze sprawozdanie wykonano następujące prace:

#### **Lata 2017-2018**

- 1) Darłowo w czasach Króla Eryka Pomorskiego- rozwój wielofunkcyjnej infrastruktury rekreacyjnej poprzez rekonstrukcję obiektów i miejsc historycznych oraz przystosowanie ich do działalności rekreacyjnej i turystycznej. W ramach projektu częściowo uczytelniono otoczenie Zamku Książąt Pomorskich w Darłowie, a na zamku stworzono wystawę multimedialną dotyczącą Króla Eryka Pomorskiego- wydatki w ramach projektu **1.033.200,00 zł** w tym kwota dofinansowania 770 246,67 zł ze środków RPO WZ 2014-2020;



**Zdjęcie nr 1.** Otoczenie zamku przed inwestycją.

[źródło: Google maps]



**Zdjęcie nr 2.** Otoczenie zamku po wykonaniu rekonstrukcji niektórych obiektów.

- 2) Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego na Placu Tadeusza Kościuszki 9 w Darłowie- prace polegały na wymianie stolarki okiennej oraz wymianie drzwiom strony tylnej, wymianie instalacji CO wraz z grzejnikami, docieplenia piwnicy budynku oraz docieplenia strychu wraz ze ścianą szczytową od strony wewnętrznej, wymianie opraw i instalacji elektrycznej w budynku, montaż instalacji fotowoltaicznej na dachu budynku szkoły Gimnazjum im. Stanisława Dulewicza w Darłowie koszt przedsięwzięcia wyniósł w ramach projektu **1.441.728,00 zł** w tym dofinansowanie ze środków RPO WZ 2014-2020 w wysokości 1.100.948,47 zł prace zakończyły się w roku 2019
- 3) Budowa Parku Rekreacji przy ulicy Traugutta w Darłowie – etap I- wykonanie placu zabaw, zagospodarowanie terenów zielonych, wykonanie oświetlenia i chodników – wydatki w ramach projektu **909.422,93 zł** w tym dofinansowanie ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w wysokości 473.961,00 zł



**Zdjęcie nr 3.** Teren parku nie zagospodarowany przy ul. Traugutta.



**Zdjęcie nr 4.** Zagospodarowany teren przy ul. Tragutta.

### **Rok 2018**

- 1) Renowacja i modernizacja fontanny Rybaka w Darłowie - Zakres prac konserwatorskich obejmował konserwację powierzchni fontanny z kamienia i z metalu – płaskorzeźby miedziane w tym:
  - pomiar nasiąkliwości i szybkości wnikania wody i benzyny lakowej w różnych miejscach kamienia – określenie stopnia uszczelnienia kamienia;
  - wzmacnianie całej powierzchni kamienia preparatem hydrofilnym o niewielkim stopniu wytrącania żelu krzemionkowego;
  - dezynfekcja dwukrotna preparatem biobójczym miejsc zaatakowanych biologicznie;
  - zmiękczenie chemiczne czarnych nawarstwień przez okłady z 5-10% kwaśnego węgla amonu –przyjęto 10% powierzchni;
  - oczyszczenie gorącą wodą pod ciśnieniem z dodatkiem 3% kwasu fluorowodorowego lub gotowego preparatu do usuwania zanieczyszczeń, farb- 100% powierzchni kamienia;
  - doczyszczanie przez piaskowanie na mokro miejsc z nalotami żelazistymi, osadami grzybów i mikroorganizmów oraz miejsc zszarzałych i wyplamień na powierzchni kamienia;
  - odsolenie i odplamienie kamienia przez okłady z pulpy i bentonitu w stosunku 1:1 z wody demineralizowanej;
  - usunięcie wszystkich kitów żywicznych z powierzchni kamienia;



- uzupełnienie drobnych ubytków i uszkodzeń zaprawą mineralną pod kolor kamienia;
- uzupełnienie ubytków - flekowanie. Flek o powierzchni od 30 do 100 cm<sup>2</sup> z kamienia dobranego fakturą i kolorem do wyczyszczonego piaskowca, montowane na zaprawę trasową. Przy dużych ubytkach stosować dyble ze stali nierdzewnej;
- wpuszczenie we wszystkie szczeliny i spękania w powierzchni kamienia preparatu krzemooorganicznego wzmacniającego z wypełniaczami;
- oczyszczenie z mchów i nalotów ziemi szczelin łączących bloki kamienne z chodnikiem;
- uszczelnienie styków i obrzeży kamiennych z powierzchnią chodnika gotowym preparatem;
- wykucie starych spoin w kamieniu;
- wykonanie nowych spoin pomiędzy blokami kamienia zaprawą mineralną trasowo-wapienną dopasowaną do kamienia;
- hydrofobizacja trzykrotna mokre w mokre elementów kamiennych preparatem na bazie siloksanów;
- czyszczenie metodą chemiczną powierzchni płaskorzeźb miedzianych;
- uzupełnienie ubytków w metalu z żywicy akrylowej z wiórkami metalu;
- zabezpieczenie powierzchni metalowych poprzez nanoszenie powłok ochronnych opartych na żywicy akrylowej matowej

Koszt prac wyniósł 242.125,95 zł z budżetu Miasta Darłowo.



**Zdjęcie nr 5.** Pomnik rybaka przed pracami konserwatorskimi.

[źródło: [https://www.darlowko.pl/atrakcje/5/pomnik\\_rybaka](https://www.darlowko.pl/atrakcje/5/pomnik_rybaka)]



**Zdjęcie nr 6.** Pomnik rybaka po wykonaniu prac konserwatorskich.

#### **Lata 2018-2019**

- 1) Zielone Darłowo tworzenie nowych oraz odnowa zdegradowanych terenów zielonych na obszarze Miasta Darłowo w celu poprawy jakości środowiska dla mieszkańców i turystów – w części dot. Parku Eryka koszt całej inwestycji opiewał kwotę 1.688.900,00zł dofinansowanie z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 w wysokości 702.918,29 zł;



**Zdjęcie nr 7.** Otoczenie parku Króla Eryka przed inwestycją.

[źródło: Google maps]



**Zdjęcie nr 8.** Zakończone prace nad odnową terenów zielonych w tym Park Króla Eryka w Darłowie.

#### **Rok 2020**

- 1) Wykonanie prac konserwatorskich polegających min na remoncie gruntownym ceglanej podłogi, zdjęciu tynku z całości pomieszczenia, oczyszczeniu, odkryciu i odtworzeniu tzw. zacheuszków i innych detali, wymianie instalacji elektrycznej, zagrażającej bezpieczeństwu obiektu w Kościele p.w. M. B. Częstochowskiej w Darłowie. Wniosek o dofinansowanie z budżetu Gminy Miasta Darłowo złożył proboszcz Parafii Rzymskokatolickiej p.w. M. B. Częstochowskiej w Darłowie z siedzibą przy ul. Franciszkańskiej 4. Rada Miejska w Darłowie Uchwałą nr XXIX/226/2020 z dnia 17 listopada 2020 r. w sprawie przyznania dotacji na dofinansowanie nakładów koniecznych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane dotyczące zabytków przyznała dotację w wysokości **40.000,00zł** na dofinansowanie nakładów koniecznych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane w Kościele p.w. M. B. Częstochowskiej. Podczas prac zdejmowania tynku w Kościele odkryto freski. Całkowity koszt przedsięwzięcia ma wynieść 201.513,79zł. Pozostałe środki: 161.513,79zł – wkład własny Parafii oraz środki z innych źródeł.



**Zdjęcie nr 9.** Odsłonięte średniowieczne freski.

[źródło: facebook/arkadiuszklimowicz]

## ***II. Podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie potrzeby ochrony i opieki nad zabytkami***

Działania podejmowane w ramach tego priorytetu polegają głównie na popularyzowaniu wiedzy o historii i dziedzictwie kulturowym miasta oraz aktywizowaniu mieszkańców Darłowa poprzez włączanie społeczności lokalnej w proces opieki nad zabytkami. Prowadzone były w tym zakresie działania informacyjne, popularyzacyjne i edukacyjne, związane z promocją zabytków gminy i walorów krajobrazu kulturowego oraz upowszechnianiem wiedzy o zasadach konserwatorskich. Działania te realizowane były we współpracy z organizacjami pozarządowymi, jednostkami budżetowymi, jednostkami organizacyjnymi w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego oraz przy współpracy z Narodowym Instytutem Dziedzictwa Kulturowego za Granicą „Polonika”.

W ramach popularyzowania zagadnień związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego oraz upowszechniania wiedzy o zabytkach i ich znaczeniu dla historii i kultury, Samorząd Miasta współpracuje z organizacjami działającymi na rzecz pożytku publicznego. Obszary współpracy określone są corocznie w uchwalanym przez Radę Miasta *Programie współpracy miasta Darłowo z*

organizacjami pozarządowymi, które zostały uchwalane przez Radę Miejską w Darłowie odpowiednio następującymi uchwałami:

- 1) Uchwała nr XV/102/2015 z dnia 28 października 2015 w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Miasta Darłowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2016”;
- 2) Uchwała nr XXIX/224/2016 z dnia 3 listopada 2016r. w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Miasta Darłowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2017”;
- 3) Uchwała nr XLVI/349/2017 z dnia 26 października 2017 r. w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Miasta Darłowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2018”;
- 4) Uchwała nr I/10/2018 z dnia 21 listopada 2018 r. w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Miasta Darłowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2019”;
- 5) Uchwała nr XIV/117/2019 z dnia 29 października 2019 r. w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Miasta Darłowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2020”;

Współpraca ta opiera się na udzielaniu dofinansowania między innymi na projekty dotyczące zagadnień z zakresu min. podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej jak również kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. Poza działaniami typowo edukacyjnymi (konkursy, seminaria, publikacje), promowany jest wolontariat w zakresie organizacji imprez o charakterze historyczno-kulturalnym regionu.

W okresie, którego dotyczy niniejsze sprawozdanie, zrealizowane zostały następujące projekty:

#### **Rok 2016**

- 1) **4.600,00 zł** – Stowarzyszenie Kultura Sztuka Region – „VIII Regaenwalde Festival w Darłowie” – wspieranie kultury i sztuki oraz ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 2) **10.000,00 zł** – Miejski Klub Sportowy „DARŁOVIA” Darłowo – Mecze niepodległości;
- 3) **5.400,00 zł** – Darłowskie Centrum Wolontariatu – wspieranie kultury i sztuki oraz ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego – „Darłowska Laponia św. Mikołaja”;
- 4) **10.000,00 zł** – działania wydawnicze – polegające na druku ulotek i informatorów z najciekawszymi miejscami kulturalno-historycznymi Darłowa i regionu w tym zabytkami;
- 5) Odbywające się cyklicznie imprezy o charakterze historyczno- kulturalnym mające na celu rozpowszechnianie wiedzy historyczno – kulturalnej regionu tj.:  
- Orszak 4 króli;

- Święto Osadników Ziemi Darłowskiej;
- Bieg Flagi oraz Narodowe Święto Konstytucji 3 Maja;
- Światowy dzień Sybiraka;
- konkurs poetycki O Trzos Króla Eryka;
- Narodowe Święto Niepodległości.

Na powyższe wydarzenia przeznaczono kwotę **9.957,00 zł**

#### **Rok 2017**

- 1) **10.000,00 zł** – Miejski Klub Sportowy „Darłovia” Darłowo – Turniej Osadnika „DARŁOVIA OLDBOYS CUP”
- 2) **10.000,00 zł** – Stowarzyszenie Kultura Sztuka Region – „9 Regaenwalde Festival w Darłowie” – wspieranie kultury i sztuki oraz ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 3) **3.600,00 zł** – Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Darłowskiej – Wydanie 12 numeru Darłowskich Zeszytów Naukowych;
- 4) **5.400,00 zł** – Darłowskie Centrum Wolontariatu – wspieranie kultury i sztuki oraz ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego – „Darłowska Laponia św. Mikołaja”;
- 5) **10.000,00 zł** – działania wydawnicze – polegające na druku ulotek i informatorów z najciekawszymi miejscami kulturalno-historycznymi Darłowa i regionu w tym zabytkami;
- 6) Odbywające się cyklicznie imprezy o charakterze historyczno- kulturalnym mające na celu rozpowszechnianie wiedzy historyczno – kulturalnej regionu tj.:
  - Orszak 4 króli;
  - Święto Osadników Ziemi Darłowskiej;
  - Bieg Flagi oraz Narodowe Święto Konstytucji 3 Maja;
  - Światowy dzień Sybiraka;
  - konkurs poetycki O Trzos Króla Eryka;
  - Narodowe Święto Niepodległości.

Na powyższe wydarzenia przeznaczono kwotę **12.069,00 zł.**

#### **Rok 2018**

- 1) **10.000,00 zł** – Stowarzyszenie Kultura Sztuka Region – „10 Regaenwalde Festival w Darłowie” – wspieranie kultury i sztuki oraz ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 2) **10.000,00 zł** – Miejski Klub Sportowy „DARŁOVIA” Darłowo – turniej piłki nożnej juniorów „Święto Osadnika”;
- 3) **7.000,00 zł** – Miejski Klub Sportowy „DARŁOVIA” Darłowo – „Sportowe weekendy w 100-rocznicę Odzyskania Niepodległości”;

- 4) **4.500,00 zł** – Stowarzyszenie Kultura Sztuka Region – „Festiwal Szantowy” – wspieranie kultury i sztuki oraz ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 5) **5.300,00 zł** – Darłowskie Centrum Wolontariatu – wspieranie kultury i sztuki oraz ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego – „Darłowska Laponia św. Mikołaja”;
- 6) **10.000,00 zł** – działania wydawnicze – polegające na druku ulotek i informatorów z najciekawszymi miejscami kulturalno-historycznymi Darłowa i regionu w tym zabytkami;
- 7) Odbywające się cyklicznie imprezy o charakterze historyczno- kulturalnym mające na celu rozpowszechnianie wiedzy historyczno – kulturalnej regionu tj.:
  - Orszak 4 króli;
  - Święto Osadników Ziemi Darłowskiej;
  - Bieg Flagi oraz Narodowe Święto Konstytucji 3 Maja;
  - Światowy dzień Sybiraka;
  - konkurs poetycki O Trzos Króla Eryka;
  - Narodowe Święto Niepodległości.

Na powyższe wydarzenia przeznaczono kwotę **16.121,00 zł**

#### **Rok 2019**

- 1) **10.000,00 zł** – Stowarzyszenie Kultura Sztuka Region – „11 Regaenwalde Festival w Darłowie” – wspieranie kultury i sztuki oraz ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 2) **4.500,00 zł** – Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Darłowskiej – Wydanie 13 numeru Darłowskich Zeszytów Naukowych;
- 3) **5.400,00 zł** – Darłowskie Centrum Wolontariatu – wspieranie kultury i sztuki oraz ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego – „Darłowska Laponia św. Mikołaja”;
- 4) **10.000,00 zł** – działania wydawnicze – polegające na druku ulotek i informatorów z najciekawszymi miejscami kulturalno-historycznymi Darłowa i regionu w tym zabytkami;
- 5) Odbywające się cyklicznie imprezy o charakterze historyczno- kulturalnym mające na celu rozpowszechnianie wiedzy historyczno – kulturalnej regionu tj.:
  - Orszak 4 króli;
  - 74 Rocznica wyzwolenia obozu Auschwitz-Birkenau;
  - Święto Osadników Ziemi Darłowskiej;
  - Bieg Flagi oraz Narodowe Święto Konstytucji 3 Maja;
  - parada Króla Eryka;
  - Światowy dzień Sybiraka;
  - konkurs poetycki O Trzos Króla Eryka;
  - Narodowe Święto Niepodległości.

Na powyższe wydarzenia przeznaczono kwotę **12.196,00 zł**

#### **Rok 2020**

- 1) **2.750,00 zł** – Stowarzyszenie Kult-Art Ziemi Darłowskiej– „Nakręcenie filmu opartego na powieści "Siedem dalekich rejsów" L. Tyrmanda;
- 2) **4.500,00 zł** – Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Darłowskiej – 75 rysunków piórkiem i tuszem na 75 -lecie Polskiego Darłowa;
- 3) **10.000,00 zł** – działania wydawnicze – polegające na druku ulotek i informatorów z najciekawszymi miejscami kulturalno-historycznymi Darłowa i regionu w tym zabytkami;
- 4) **20.000,00 zł** – w latach 2016-2020 wydano na materiały filmowe promujące region oraz jego zabytki;
- 5) Odbywające się cyklicznie imprezy o charakterze historyczno- kulturalnym mające na celu rozpowszechnianie wiedzy historyczno – kulturalnej regionu tj.:
  - Orszak 4 króli;
  - Święto Osadników Ziemi Darłowskiej;
  - Światowy dzień Sybiraka;
  - konkurs poetycki O Trzos Króla Eryka;

Na powyższe wydarzenia przeznaczono kwotę **5.071,00 zł**

Urząd Miasta Darłowo podejmuje także we własnym zakresie różnorodne działania mające na celu popularyzowanie zagadnień związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego i upowszechnianie wiedzy o zabytkach oraz ich znaczeniu dla historii i kultury. W latach 2016-2020 zrealizowano w ramach zadań własnych następujące projekty edukacyjne i popularyzatorskie z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego:

#### **W latach 2016-2020**

- 1) opracowanie materiałów informacyjnych dla użytkowników zabytków obejmujących zagadnienia proceduralne, przeznaczonych do umieszczenia na stronie internetowej Urzędu Miasta;
- 2) prowadzenie i stała aktualizacja strony internetowej Urzędu Miasta poświęconej darłowskim zabytkom: [www.darlowo.pl](http://www.darlowo.pl)

### ***III. Ekspozowanie walorów dziedzictwa kulturowego w przestrzeni publicznej***

W ramach stałego podnoszenia jakości przestrzeni publicznej miasta sukcesywnie realizowane są działania związane estetyzacją dzielnic historycznych, identyfikowaniem i podkreślaniem walorów przyrodniczych i zabytkowych w przestrzeni, a także tworzeniem warunków dla



atrakcyjnej turystyki miejskiej związanej z dziedzictwem kulturowym. W ramach priorytetu realizowane są zarówno działania inwestycyjne, mające na celu eksponowanie walorów dziedzictwa kulturowego w przestrzeni publicznej poprzez prowadzenie prac rewaloryzacyjnych przy zabytkach i na obszarach stanowiących własność Gminy Darłowo, jak też różnorodne działania o charakterze informacyjno-edukacyjnym, mające na celu popularyzowanie zagadnień związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego i upowszechnianie wiedzy o zabytkach oraz ich znaczeniu dla historii i kultury.

W latach 2016-2020 Urząd Miasta Darłowo wspierał osoby prywatne, zarządców oraz przedsiębiorców w modernizacji, rewitalizacji oraz odnawianiu zabytkowych kamienic oraz budynków wpisanych do gminnego rejestru zabytków poprzez popularyzowanie inicjatywy w mediach społecznościowych, gazetach oraz informatorach miejskich. Najbardziej efektowne modernizacje wykonane przez prywatne osoby, zarządców i przedsiębiorców na terenie miasta przedstawiono poniżej:

- 1) renowacja kamienicy „Pod Kogą” – prace konserwatorskie i remontowe zabytkowej kamienicy przy ulicy Powstańców Warszawskich 51 w Darłowie wpisanej do rejestru zabytków pod numerem 526 polegały na wymianie dachu, okien, oraz renowacji elewacji. Cały koszt przedsięwzięcia łącznie z przygotowaniem odpowiednich projektów, uzgodnień oraz wyłonieniem wykonawcy pochłonął ponad 1,2 mln złotych, z czego największy udział w kosztach poniosła Niemiecko-Polska Fundacja Ochrony Zabytków Kultury, która przeznaczyła na ten cel ponad 100 tys. euro. Prace były prowadzone w latach 2017-2018 r.



**Zdjęcie nr 10.** Kamienica „Pod Kogą” przed pracami konserwatorskimi.



**Zdjęcie nr 11.** kamienica „Pod Kogą” po pracach renowacyjnych.

[źródło: otodom.pl]

- 2) renowacja kamienicy przy Placu Tadeusza Kościuszki 17 – prace konserwatorskie i remontowe zabytkowej kamienicy wpisanej do rejestru zabytków pod numerem 523 polegały na wymianie dachu, okien, oraz renowacji elewacji. Cały koszt przedsięwzięcia został zrealizowany ze środków prywatnego inwestora. Prace były prowadzone w latach 2019-2020 r.



**Zdjęcie nr 12.** Dom z podcieniami przy Placu Tadeusza Kościuszki 17 przed pracami konserwatorskimi.



**Zdjęcie nr 13.** Dom z podcieniami Pl. T. Kościuszki 17 po pracach remontowych.

- 3) kamienica przy ulicy Powstańców Warszawskich 26- w 2020 roku została odnowiona elewacja budynku zgodnie z wymogami konserwatora zabytków- prace wykonane zostały ze środków prywatnych.



**Zdjęcie nr 14.** Kamienica usługowo-mieszkalna przed odnowieniem elewacji.

[źródło: darłowo.com.pl]



**Zdjęcie nr 15.** Kamienica usługowo-mieszkalna przy ul. Powstańców Warszawskich 26 po remoncie.

- 4) Odnowienie elewacji budynku kamiennicy wpisanej do gminnej ewidencji zabytków przy ulicy Powstańców Warszawskich 27 w Darłowie. Inwestycja prywatna.



**Zdjęcie nr 16.** Kamienica przy ul. Powstańców Warszawskich 27 przed renowacją.

[źródło: Google maps]



**Zdjęcie nr 17.** Kamienica Powstańców Warszawskich 27 po odnowieniu.

***IV. Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Darłowa, zapewnienie strefy ochrony konserwatorskiej poprzez wprowadzenie do rysunku studium terenów chronionych oraz sukcesywnie wprowadzanie ich do planów miejscowych***

Jednym z podstawowych form ochrony zabytków i opieki nad nimi jest podjęcie odpowiednich ustaleń w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Dla gminy Miasta Darłowo Uchwałą nr VIII/79/07 Rady Miejskiej w Darłowie z dnia 19 czerwca 2007 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla jednostki strukturalnej D – Darłowo Centrum położonej na obszarze Gminy Miasto Darłowo wprowadzono odpowiednie ustalenia dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków. Ustalono obszary ochrony konserwatorskiej – strefy A, B, WII, WIII, K, dla których obowiązują poszczególne zasady ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego, które szczegółowo zostały opisane w wyżej wymienionej uchwale.

W roku 2019 podjęto prace związane z aktualizacją granicy wpisu do rejestru zabytku śródmieścia miasta Darłowo, wpisanego do rejestru zabytków pod nr 204 decyzją z dn. 22.09.1959 r. oraz aktualizacji budynków wpisanych do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków. Wojewódzki Konserwator Zabytków po wcześniejszych oględzinach pismami znak: DZ.E.5140.26.2.2019.AR i DZ.E.5140.26.3.2019.AR oraz DZ.E.5140.26.7.2019.AR wyłączył

wskazane w protokole budynki z Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków. Na tej podstawie Burmistrz miasta Darłowo podjął odpowiednie czynności, które spowodowały, że wymienione przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków budynki, będzie można wyłączyć również z Gminnej Ewidencji Budynków. Weryfikacja Wojewódzkiej oraz Gminnej Ewidencji Zabytków jest niezbędna w celu aktualizacji budynków, które należy wpisać do ww. ewidencji bądź też należy wyłączyć budynki. Weryfikacja granicy śródmieścia jest konieczna w celu aktualizacji strefy konserwatorskiej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania a tym samym aktualizacje planu miejscowego.

## **PODSUMOWANIE**

Podsumowując należy stwierdzić, że priorytety określone w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Miasta Darłowo na lata 2016-2020 były realizowane w dwu letnich okresach sprawozdawczych (2016-2017 oraz 2018-2020) wszechstronnie przez różnorodne i komplementarne zadania, które prowadziły do osiągnięcia założonego celu. Zadania te obejmowały zarówno działania bezpośrednio wpływające na poprawę stanu zachowania darłowskich zabytków, choć tych wciąż jest za mało w stosunku do stwierdzonych potrzeb, jak i projekty upowszechniające i promujące lokalne dziedzictwo kulturowe oraz zwiększające świadomość społeczną w zakresie potrzeby jego zachowania. W związku z nowelizacją ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz dopuszczeniem możliwości udzielania przez jednostki samorządu terytorialnego dotacji celowych na prace przy zabytkach nie wpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, wydaje się konieczne przeanalizowanie możliwości podjęcia stosownej uchwały Rady Miejskiej w Darłowie. Stosowna uchwała w sprawie określenia zasad udzielenia dotacji na prace przy zabytkach nie wpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków dałaby wsparcie finansowe dla osób prywatnych będących właścicielami zabytków wpisanych do rejestru, ale również skorzystaliby właściciele obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków miasta Darłowa. W ślad za tym powinno jednak nastąpić uchwalenie odpowiedniego budżetu oraz zapewnienie środków finansowych na ochronę zabytków. Konieczna jest analiza możliwości finansowych miasta, bowiem budżety jednostek samorządowych są mocno obciążone innymi dodatkowymi zadaniami, wobec powyższego nie każda gmina może sobie pozwolić na kolejne bonifikaty.

W celu osiągnięcia wymiernych i trwałych efektów podobne działania powinny być kontynuowane w kolejnych latach, co przyczynić się może do zwiększenia atrakcyjności turystycznej miasta oraz do budowania silnej tożsamości lokalnej jego mieszkańców.